

Semestern är över – men inte övertiden

Vårens stora problem med inkörningen av XC90 gjorde att vi tvingades jobba mycket övertid, dagligen med hjälp av det nya arbetstidsavtalet och dessutom en rad helger. Vi var väl många som hoppats att dessa problem skulle vara lösta efter semestern men vi hann knappt komma tillbaka förrän samma sak började igen. Trassel i produktionen, volymkörning, övertid och dessutom helgjobb. Och det ryktas nu om att företaget redan har kryssat för rätt många av höstens helger i sin almanacka...

Många klagar på övertiden men kän-

ner sig ändå tvungna att jobba när chefen kommer och säger att det är lördagskörning.

Men om vi inte tar diskussionen med våra chefer kommer inget att hända. Vet företaget att de alltid kan beordra övertid utan några reaktioner så kommer de att göra det. Varför skulle de lägga ner tid och energi på att planera och förbereda saker och ting bättre eller se till att ha marginaler om de vet att det bara är att skicka ut en order för att köra övertid?

Det behöver helt enkelt bli lite jobbigare för cheferna på alla nivåer att

beordra övertid.

Som det stod i förra *Kvasten* säger våra avtal att företaget ska ta hänsyn till "arbetstagarens behov av rekreation och familjeliv". Det är inte så många chefer som gör det på egen hand därför är det viktigt att påpeka detta. Ibland kan det vara jobbigt att själv säga till sin chef att man inte kan eller orkar arbeta på helgen, särskilt för dem som inte är fast anställda. Därför är det ofta bättre att ta diskussionen flera på en gång och tillsammans påminna chefen om vårt behov av rekreation och familjeliv.

Arbete och ohälsa – oroande rapporter

Under sommaren har det kommit flera vetenskapliga rapporter om sambandet mellan arbetsmiljö och hälsa. Det som dessa rapporter framför allt tagit upp är den psykiska arbetsmiljön och arbetstiden. Eftersom det är ganska allvarliga saker forskarna har kommit fram till som berör oss som arbetar i fabriken tar vi upp några av dem här.

ÖVERTID OCH STROKE

Att för mycket övertid kan vara skadligt är välkänt. Nu finns det bevis för att det till och med kan förorsaka stroke.

Nyligen publicerade den brittiska medicinska tidskriften *Lancet* en mycket stor undersökning om stroke, dvs blodproppar och blödningar i hjärnan, som fick stor uppmärksamhet. Forskarna hade gått igenom en rad undersökningar som sammanlagt hade följt över en halv miljon människor i olika länder. För första gången kunde denna undersökning visa att det finns ett tydligt samband mellan att jobba mycket övertid och ökad risk för stroke.

Nästan samtidigt släppte Statens beredning för medicinsk och social utvärdering, SBU, en sammanställning av de senaste 30 årens forskning om sambandet mellan arbetsmiljö och hjärt- och kärlsjukdomar. SBU lyfter fram några faktorer i jobbet som ökar risken för stroke: låg kontroll över sitt arbete, skiftarbete och buller.

Om dessa faktorer kombineras med mycket övertid är det inte någon vild gissning att risken ökar ytterligare. När företaget har makten att tvinga oss att jobba övertid har de alltså inte bara rätten att bestämma över vår fri-

tid, deras makt sträcker sig till och med över våra liv och hälsa.

Sambandet mellan dåliga arbetsförhållanden och andra hälsorisker än stroke är annars väl bevisat.

SBU:s rapport visar till exempel att det finns ett tydligt samband mellan hjärtsjukdom och en arbetsmiljö där människor har små möjligheter att påverka sin situation och där de utsätts för alltför höga krav, orättvisor i arbetet och obalans mellan ansträngning och belöning.

Dessutom sågs en koppling mellan hjärtsjukdom och nattarbete.

När Svt:s Aktuellt frågade en av forskarna bakom undersökningen vad som går att göra åt dessa problem sa han en viktig sak: gå samman och prata med varandra på arbetsplatsen.

Nu kan man tycka att företag och chefer skulle värna om våra liv och vår hälsa. Men den jobbiga sanningen är att vi aldrig får något gratis. Det är bara om vi själva ställer krav och är beredda att backa upp dem som vi kan få arbetsvillkor som gör att vi kan leva ett gott liv.

NATTARBETE OCH FAMILJELIV

Jobbar du natt? Lever du tillsammans med någon? Då finns det stor anledning att tänka extra mycket på förhållandet.

En stor skandinavisk undersökning visar att framför allt nattarbete har en starkt negativ inverkan på balansen i livet och en viss negativ inverkan på såväl barnens välbefinnande som förhållandena i äktenskap.

De anställda som hade inflytande över sina arbetsscheman hade däremot ett liv i bättre balans.

Men det behövde man kanske inte vara vetenskapsman för att räkna ut.

Bild: Robert Nyberg

Forskning visar att det är viktigt för hälsan att själv kunna påverka sitt jobb och sina arbetstider.

Logent ut Lernia in

När bilarna är klara i TC körs de ut på gården för leverans. En del av dem lastar trailerförare direkt och andra körs iväg för att vänta på transport eller lastas på järnvägsvagnar. Att köra bort dessa bilar är ett jobb som länge skötts av anställda på Volvo Transport, som tillhör Volvo AB och inte Volvo PV. För några år sedan beslutade så Volvo PV att istället lägga ut jobbet på företaget Logent och de som arbetade fick följa med. Flera av dem som jobbade med detta hade mycket lång anställningstid, i flera fall tillbaka till den tid hela Volvo var ett företag, men valde att följa med sina jobb eftersom de fått löfte om oförändrade anställningsvillkor. Sedan en tid har det pratats om att Volvo PV skulle ta tillbaka jobben från Logent och i mit-

ten av augusti skedde det. Men utan de människor som jobbade där!

Istället för att låta dessa anställda – varav flera som sagt med decennier av anställning på Volvo – följa med sina jobb sa cheferna på Volvo PV att det inte var deras problem. Normalt följer anställda med sina jobb om verksamheten övergår till ett annat företag, som alla PV-anställda gjort när företagets sålts till Ford och Geely. Men genom juridiskt trixande slapp Volvo PV undan ansvaret för Logents anställda. De kastades istället ut i arbetslöshet medan jobben för närvarande sköts av Lerniaanställda. Dessa har givetvis ingen skuld i det som hänt men för Volvo PV gör det att allt prat om att ta vara på människorna som arbetar här ekar mycket tomt.

ARBETSGIVARPROPAGANDA MOT STREJKRÄTTEN

Våra fackliga motståndare i Svenskt Näringsliv satsar sedan länge stora pengar på propaganda. I våras startade de till exempel en hemsida inför avtalsrörelsen nästa år. Där driver de bland annat uppfattningen att det inte går att ge några löneökningar till de anställda (*förvånande, eller hur?*) men även mer långsiktiga krav för att öka sin makt. En sak de särskilt siktar in sig på är strejkrätten, grunden för all facklig styrka.

Förhandlingschefen på IF Metalls motpart Teknikföretagen vill till exempel helt förbjuda vissa fackliga stridsåtgärder som rätten till overtidsblockad. Om strejkrätten säger han:

"I dag är det så att om en har en armé och den andra inte har det är det svårt att få den som har en armé att avstå från att använda den."

Det är alltså vi, den fackliga armén, som hotar de stackars obeväpnade företagen. Att dessa har makten över människor, städer och hela landsändar genom att de när som helst kan sparka folk, lägga ner eller flytta hör givetvis inte hit. Det är bara när vi organiserar oss för att kunna väga upp denna makt som det är fara å färde. Strejkrätten var något arbetare gjorde stora offer för att erövra för hundra år sedan. Att nu företagen i Sverige känner sig så kaxiga att de ifrågasätter denna grundlagsfästa rättighet är illavarslande.

KVASTENS FACKKURS

Under våren hade Kvasten en uppskattad (i alla fall av vissa...) serie som vi kallade ***Kvastens Chefsskola***. Vi vet att många chefer har läst den men vi har tyvärr inga säkra tecken på att särskilt många av dem har förstått och tillämpat våra tips och råd. Vi låter därför de goda råden till fabriken chefer sjunka in ett tag. (Lektionerna ligger, liksom alla andra gamla nummer av Kvasten, på www.kvasten.tgk.net) Under hösten går vi istället vidare med en snabbkurs för en grupp som är, eller borde vara, ännu viktigare för oss än cheferna: våra fackligt förtroendevalda. Även här har vi några korta men viktiga punkter som vi tror att alla fackliga representanter, nuvarande och blivande, bör läsa och ta till sig för att vår fackförening ska bli det redskap för oss medlemmar som den är avsedd att vara.

LEKTION 1:

DU REPRESENTERAR DINA ARBETSKAMRATER

Det kan låta självklart men det kan ändå inte upprepas tillräckligt ofta: facket är medlemmarna och de förtroendevalda är inget annat än vanliga medlemmar som har valts till särskilda uppdrag inom organisationen.

När du som förtroendevald uttalar dig och fattar beslut är det därför medlemmarnas röst som ska höras, inte din egen eller några direktiv du fått uppifrån i facket. (Och naturligtvis inte heller från företaget!) Därför är det viktigaste för en facklig representant att i varje situation veta vad medlemmarna tycker. Det tar naturligtvis mer tid att ta reda på detta än att bara säga det man själv och ens kompisar tycker men är inte så svårt, det är bara att fråga. Är du kontakt- eller skyddsombud är det ganska lätt, bara att samla arbetskamraterna på en rast eller be om tid på ett KLE-stopp (när vi nu har dem) eller ta facklig tid och går runt och prata med var och en. Är det mer komplicerade frågor eller saker där det kan vara viktigt att alla kan säga sin mening anonymt är det enkelt att kopiera upp en skriftlig fråga och dela ut den. Är du vald till uppdrag högre upp (till exempel en klubbstyrelse) och förhandlar om ett avtal (till exempel om arbetstider) är det heller inte särskilt krångligt: regelbunden information till medlemmarna, skriftligt eller på korta möten på arbetsplatsen och när avtalsförslaget är klart, låta alla berörda medlemmar rösta om det.

NY REGI I MATSALEN – MEN GAMLA REGLER GÄLLER

Vid semestern byttes det företag ut som har hand om matsalarna på Volvo PV. Våra raster är dock lika korta som innan och ingenting har hänt med den regel som säger att det bara är produktionspersonal som får äta i början av vår lunch/middagsrast. Våra 30 minuters raster är lite för kort för att vi ska stå i kö efter folk som kan ta rast lite när det passar. Den som är tveksam om hen är produktionspersonal eller ej kan kolla checklistan i ***Kvasten*** nr 90. (Eller fråga någon som står efter i kön.)